

Na DVD vychádza baladický film Živý bič režiséra Martina Ťapáka

V piatok 6. novembra vyjde na DVD ďalší z titulov DVD edície Slovenský film 60. rokov – II, ktorú pripravili Slovenský filmový ústav (SFÚ) v spolupráci s vydavateľstvom Petit Press a s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR. Je ním filmová adaptácia slávnej balady Mila Urbana *Živý bič* o dramatických osudoch ľudí z oravskej dediny Ráztoky počas prvej svetovej vojny. DVD si bude možné zakúpiť od zajtra za 3,29 EUR ako súčasť denníka SME.

V roku 1964 vznikla v Československej televízii Bratislava tvorivá skupina Televízna filmová tvorba. Ako osobitný útvar existovala sedem rokov a venovala sa tvorbe dokumentárnych, populárno-vedeckých a hraných filmov. V oblasti hranej tvorby vznikali predovšetkým filmové adaptácie literárnych predlôh, z ktorých mnohé získali významné medzinárodné filmové ocenenia. Tu sa zrodil v roku 1966 aj rovnomenný dvojdielny televízny film podľa románu spisovateľa Mila Urbana *Živý bič* v réžii Martina Ťapáka. „*Koliba pre televíziu vyrobila ročne asi desať filmov. Nakrúcali sme ich tak, že každý z nich pokojne mohol ísť do kín. Podarilo sa to však iba niektorým. Živý bič bol jedným z nich. Plusom televíznej tvorby boli adaptácie kvalitných literárnych predlôh. Čerpanie zo svetovej literatúry bolo v tom období problematické, no v televízii to šlo*“, spomína si na obdobie vzniku filmu *Živý bič* jeho kameraman Tibor Biath.

Martin Ťapák ako rodák a znalec hornooravského prostredia citlivo spracoval baladický príbeh filmu *Živý bič*, v ktorom počas vojny ženy zostávajú bez mužov, rodiny sa rozpadajú a ocitajú sa na pokraji biedy. Vo filme ťažké obdobie po manželovom odchode na vojnu prežíva aj hlavná hrdinka Eva, ktorá sa stala jednou z obetí miestneho notára. Jej zneuctenie a tragická smrť vyvolali v dedine vzburu, ktorou sa jej obyvatelia konečne vzopreli neznesiteľným pomerom. Tragické vyznenie filmu v podaní Martina Ťapáka sa prelínalo s režisérovou náklonnosťou k folklórnym tradíciám. Sústredil sa najmä na osudy žien, ktoré po odchode mužov a synov na vojnu ostávali osamote a aj napriek ťažkým časom sa snažili prežiť.

Hlavnú ženskú postavu Evu Hlavajovú vo filme stvárnila herečka Emília Vášáryová. „*Hlavajovú pociťujem ako symbol krehkosti a krásy, tejto mojej koncepcii najväčšmi vyhovovala z našich herečiek Emília Vášáryová, a preto som jej zveril túto úlohu, krásny je jej vzťah k mužovi a krásou vyniká aj nad svoje okolie – a to rovnako tou vnútornou ako vonkajšou. A pokiaľ ide o Ilčíčku, ona je nosným pilierom Živého biča, je symbolom materstva, no na druhej strane ju vedie nepísaná etika nášho ľudu. Sama pošle syna do vojny a od tej chvíle trpí – ba vie aj rebelovať, keď napokon v dedine ostávajú iba samé ženy, deti a starci. Vo filme ju hrá Viera Strnisková,*“ povedal v jednom z rozhovorov v čase vzniku filmu Martin Ťapák. Film sa nakrúcal od 11. mája do 14. septembra 1966 na Orave v dedinách Zuberec a Oravský Biely Potok, na Liptove v dedine Hutý a v Kvačianskej doline. Jeho skrátaná verzia sa dostala do kín v januári 1967 ešte pred uvedením v televízii.

ŽIVÝ BIČ (1966)

Réžia: Martin Ťapák • Námet: Milo Urban (román *Živý bič*) • Scenár: Rudolf Kazík, Ján Števček • Kamera: Tibor Biath • Hudba: Ján Zimmer • Strih: Maximilián Remeň • Zvuk: Ondrej Polomský • Architekt: Anton Krajčovič • Kostýmv: Zuzana Bočeková • Vedúci výroby: Gejza Maráky • Hrajú: Viera Strnisková, Emília Vášáryová, Štefan Kvietik, Mikuláš Huba, Július Antalík (nahovoril Viliam Polónyi), Jozef Majerčík, Marek Ťapák, Bronislav Križan, Jozef Čierny, Adam Matejka, Samuel Adamčík, Ivan Letko, Mária Markovičová, Vladimír Petruška, Hana Kováčiková, Elena Rampáková, Jozef Sodoma, Nora Marákyová, Terézia Kronerová, Viera Radványiová a ďalší • Minutáž: 89 min. • Distribučná premiéra: január 1967

DVD edícia Slovenský film 60. rokov – II nadväzuje na edíciu Slovenský film 60. rokov – I z minulého roka. Obe reflektujú obdobie, ktoré patrí v našich dejinách k najvýznamnejším. Tvoria ju základné diela slovenskej kinematografie: *Skalni v ofsajde* Jána Lacka, *Kým sa skončí táto noc* Petra Solana, *Šerif za mrežami* Dimitrija Plichtu, *Zvony pre bosých* Stanislava Barabáša, *Majster kat* Paľa Bielika, *Panna zázračnica* Štefana Uhra, *Živý bič* Martina Ťapáka, *Tri dcéry* Štefana Uhra, *Zmluva s diablom* Jozefa Zachara a *Vtáčkovia, siroty a blázni* Juraja Jakubiska. Okrem filmu záujemcovia na DVD nájdu aj bonusy, medzi nimi informácie o filme, ohlasy z tlače, profily tvorcov a fotogalériu. Titulky a menu majú DVD slovenské a anglické, ku každému filmu je ako predfilm pripojený jeden dobový *Týždeň vo filme*, päť filmov obsahuje komentár pre nevidiacich. Ako súčasť kolekcie opäť s každým DVD vychádza časopis. Ten prostredníctvom rozhovorov a profilov tvorcov, štúdií k príslušnému filmu či výňatkov z dobovej tlače ilustruje dobu vzniku filmov a skúma ich historický kontext. Súčasťou DVD edície Slovenský film 60. rokov – II je aj bonusové DVD November 1989 – Očami slovenských dokumentaristov s tromi snímkami *Letová správa 89 – 90* Ilju Ruppeldta, *Všetci spolu... (po slovensky)* Evy Štefankovičovej a *Sonda – Vlak Nežnej revolúcie* režisérovi Rudolf Ferko, Vladimír Mináč a Andrej Horák, ktoré vyjde 2. novembra pri príležitosti pripomenutia si novembrových udalostí z roku 1989. Jednotlivé DVD nosiče edície Slovenský film 60. rokov – II vychádzajú od piatka 25. septembra do 27. novembra 2009 v týždenných intervaloch a zakúpiť si ich je možné v novinových stánkoch, priamo vo vydavateľstve Petit Press, v predajni KLAPKA.SK na Grösslingovej ul. 43 a na www.petitshop.sme.sk alebo www.klapka.sk za 3,29 EUR. Filmy DVD edície Slovenský film 60. rokov – II spolu s filmami prvej série (*Jánošík I – II* Paľa Bielika, *Pieseň o sivom holubovi* Stanislava Barabáša, *Slnko v sieti* Štefana Uhra, *Boxer a smrť* Petra Solana, *Organ* Štefana Uhra, *Drak sa vracia* Eduarda Grečnera, *Deň náš každodenný* Otakara Krivánka, *Kristove roky* Juraja Jakubiska, *Slávnosť v botanickej záhrade* Ela Havettu a 322 Dušana Hanáka) ponúkajú reprezentatívny pohľad na 60. roky v slovenskej kinematografii.

Viac informácií o DVD edícii Slovenský film 60. rokov – II a jej jednotlivých tituloch nájdete na www.sfu.sk.

O týždeň vyjde DVD s filmom *Tri dcéry* (1967), r. Štefan Uher / 13. 11. 2009